

ಸಿಲ್ಕಿ ರೂಟಿನ ರತ್ನಗಂಬಳಿಗಳು

ಮಧ್ಯ ಏಷಿಯಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ-ನಾಗರಿಕತೆಗಳ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳಂತೆ ಅಲ್ಲಿನ ರತ್ನಗಂಬಳಿಗಳಿವೆ. ಅರ್ಜುನ್‌ಬೈಜಾನ್, ಇರಾಕ್, ಇರಾನಿನ ರತ್ನಗಂಬಳಿಗಳು ತಮ್ಮ ದೇಶಗಳ ಚರಿತ್ರೆಗೂ ವರ್ತಮಾನಕ್ಕೂ ಸೇತುವೆಯಂತಿವೆ; ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈ ರತ್ನಗಂಬಳಿಗಳು ಜಾಗತೀಕರಣಗೊಂಡ ರಾಜಕಾರಣ, ಕಲೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರದ ಸಂಕೇತಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿವೆ.

■ ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ

ರತ್ನಗಂಬಳಿ ಶತಮಾನದ ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಹದ್ಯಕೃತಿ 'ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ'ಯಲ್ಲಿ 'ಸುಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮಿ'ಯ ಕಥೆಯಿದೆ. ವಣಿಕ ಮನೆತನದ ಸುಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ತನ್ನ ಸೀಮೆಯ ದೊರೆಗಿಂತಲೂ ಸಿರಿವಂತ ಕುಟುಂಬದವನು. ದೊರೆಗೆ ವಿದೇಶದ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ತಂದ ರತ್ನಗಂಬಳಿಯನ್ನು 32 ಲಕ್ಷ ದೀನಾರ ತೆತ್ತು ಕೊಳ್ಳುವ ತಾಕತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದೇ ರತ್ನಗಂಬಳಿಯನ್ನು ಸುಕುಮಾರನ ತಾಯಿ ಖರೀದಿಸಿ, ತುಂಡುಮಾಡಿ ಸೊಸೆಯಂದಿರ ಚಪ್ಪಲಿ ಬರೆಸಲು ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. ಇದು ವ್ಯಾಪಾರಿ ಕುಟುಂಬಗಳ ವಿಲಾಸ ಜೀವನದ ಆತ್ಮಂತಿಕ ರೂಪಕ; ರಾಜಕಾರಣ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರಗಳ ನಡುವಣ ಶಕ್ತಿಪ್ರದರ್ಶನ ಕೂಡ.

'ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ'ಯ ಕತೆಗಳು ಕನ್ನಡದವಾದರೂ, ಅವುಗಳ ಕಥೆ ನಡವೆ ಭೂಮಿಕೆ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಅರ್ಥಾತ್ ಗುಜರಾತ್. ಸೌರಾಷ್ಟ್ರದ ಬಂದರುಗಳು ಇರಾನ್, ಇರಾಕ್, ಅರೇಬಿಯಾ ಜತೆ ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳವು. ಮಧ್ಯ ಏಷಿಯಾದ ಬಂದರುಗಳಿಂದ ಕುದುರೆ, ಸುಗಂಧ, ರತ್ನಗಂಬಳಿಗಳು ಸೌರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಬಳಿಕ ಭಾರತದ ಬೇರೆಬೇರೆ ಭಾಗಕ್ಕೆ ರವಾನೆ ಆಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ರತ್ನಗಂಬಳಿಗಳು ಅಫ್ಘಾನಿಸ್ತಾನ, ಉಜ್ಬೆಕಿಸ್ತಾನ, ಇರಾನ್, ಇರಾಕ್, ಅರ್ಜುನ್‌ಬೈಜಾನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ನೇದವು. ಇವು ಚೀನಾದ ಬೀಜಿಂಗಿನಿಂದ ಶುರುವಾಗಿ ಸಮರಖಂಡ್, ಬುಖಾರಾ, ಮಶಾದ್, ತೆಹರಾನ್, ಬಗ್ದಾದ್, ದಮಾಸ್ಕಸ್, ಕೈರೊ, ಇಸ್ತಾನ್‌ಬುಲ್, ವೆನಿಸ್, ರೋಂ ತನಕ ಸಾಗುವ, ಏಳು ಸಾವಿರ ಕಿ.ಮೀ. ಉದ್ದದ 'ರೇಷ್ಮೆಹಾದಿ'ಗೆ ಲಗತ್ತಾದ ದೇಶಗಳು.

ರೇಷ್ಮೆಹಾದಿಯು ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ- ಸೈನಿಕ, ಸಂತರ, ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸಂಚಾರಕ್ಕೂ

ಲಗತ್ತುಗೊಂಡಿತ್ತು. ಮೇಲ್ವಾಣಿಸಿದ ದೇಶಗಳು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಸಿಗುವ ಕುರಿಗಳ ತುಪ್ಪಟ ಮತ್ತು ಚೀನಾದ ರೇಷ್ಮೆ ಬಳಸಿ, ರತ್ನಗಂಬಳಿ ತಯಾರಿಸುವ ಪ್ರಾಚೀನ ಪರಂಪರೆಯುಳ್ಳವು. ಸಿಲ್ಕಿ ರೂಟಿನಲ್ಲಿ ಸಾಗುವ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಕಾರವಾನುಗಳಲ್ಲಿ ರತ್ನಗಂಬಳಿ, ರೇಷ್ಮೆವಸ್ತ್ರಗಳ ಜತೆ, ಸುಗಂಧ, ಚಿನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿ, ಚಹ, ಸಾಂಬಾರ ಪದಾರ್ಥ, ಅಫೀಮು ಮುಖ್ಯ ಸರಕುಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಭಾರತದಿಂದ ಹತ್ತಿ ಬಟ್ಟೆ ಸಂಬಾರ ವಸ್ತುಗಳು ಸಿಲ್ಕಿ ರೂಟಿನ ಸರಕಾಗಿದ್ದರೆ, ಅಲ್ಲಿಂದ ರತ್ನಗಂಬಳಿ, ಚಿನ್ನ ಆಮದಾಗುತ್ತಿದ್ದವು.

ರೇಷ್ಮೆಹಾದಿಯ ಒಂದು ಶಾಖೆ ಇರಾನಿನ ಮಶಾದ್ ನಗರದಿಂದ ಕವಲೊಡೆದು ಕಾಬೂಲ್ ಮೂಲಕ ಪಂಜಾಬ್ ಕಾಶ್ಮೀರಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೊಂದು, ಚೀನಾದ ಕಶ್ಘರ್‌ನಿಂದ ಕವಲೊಡೆದು ಲಡಾಕ್ ಮೂಲಕ ಕಾಶ್ಮೀರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾಶ್ಮೀರದ ರತ್ನಗಂಬಳಿಗಳ ಕುಶಲಕಲೆ ರೇಷ್ಮೆಹಾದಿಯ ಮೂಲಕವೇ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದು. ಕಾಶ್ಮೀರದ ಸುಲ್ತಾನ ಜೈನುಲ್ ಅಬ್ದೀನ್ (15ನೇ ಶತಮಾನ) ಇರಾನಿನಿಂದ ನೇಕಾರ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು, ಸ್ಥಳೀಯರಿಗೆ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದನು. ಇರಾನಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಂಡ ರತ್ನಗಂಬಳಿಗಳ ಮೇಲೆ ಕೇವಲ ಪರ್ಶಿಯನ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ದೂರದ ವೆನಿಸಿನ ಬಂದರಿನ ಚಿತ್ರವಿತ್ತು. ಚೀನಾದ ಗಿಡಮರಗಳೂ ಭಾರತದ ಆನೆ ಹುಲಿಗಳೂ ಇದ್ದವು. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ರತ್ನಗಂಬಳಿಗಳು ಜಾಗತೀಕರಣಗೊಂಡ ರಾಜಕಾರಣ, ಕಲೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರದ ಸಂಕೇತಗಳು.

ಪರ್ಶಿಯಾ (ಇರಾನ್) ಮತ್ತು ಅಫ್ಘಾನಿಸ್ತಾನಗಳು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಭಾರತದ ನೆರೆದೇಶಗಳಷ್ಟೆ. ಭಾರತಕ್ಕೆ ಆರ್ಯರು

